

Konference: Genové editace plodin zajistí bezpečné potraviny pro budoucnost

17.10.2022 - Leona Matušková | Akademie věd České republiky

Zvyšovat úrodu a zkvalitňovat plodiny pomáhá lidstvu už po staletí šlechtění. Jeho klasické metody ale už dávno nestačí tempu, jímž roste světová populace ani klimatickým a politickým změnám. Nové možnosti nabízejí cílené genové editace rostlin pomocí takzvaných molekulárních nůžek. Ty umožňují „chirurgicky přesné“ změny a opravy genomu, aniž by se do rostlin vkládala cizí genetická informace.

„Rostlinu šlechtěnou genovými editacemi nerozeznáte od rostliny šlechtěné klasicky,“ říká Eva Zažímalová, biochemička a předsedkyně Akademie věd ČR. „Genové editace jsou metodou bezpečnou a jsou naší nadějí na to, abychom měli dostatek potravin v budoucnosti.“

Předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová pronáší úvodní slovo na začátku konference.

Genové editace mají i environmentální rozměr. Mohou totiž pomoci přeměnit zemědělství v udržitelné – plodiny budou odolnější vůči suchu či škůdcům, aniž by bylo třeba použít množství pesticidů, hnojiv a postřiků.

GPS pro šlechtitele

„Když hledáte cestu na konkrétní místo, můžete použít starou mapu a hodiny bloudit, nebo se zaseknout v zácpě. Anebo můžete použít GPS navigaci a ta vás rychle dovede tam, kam chcete. Tohle je stejné – genové editace vás dopraví k žádoucí změně v plodině téměř okamžitě,“ vysvětluje vědecký ředitel vlámského Biotechnologického institutu Dirk Inzé, který je koordinátorem EU-SAGE (organizace sdružující experty, kteří na základě vědeckých faktů doporučují genové editace). „S ohledem na klimatickou změnu i na to, co se děje ve světě, je to opravdu důležitý nástroj,“ dodává Dirk Inzé.

Hlavní řečník konference, Dirk Inzé, vědecký ředitel vlámského Biotechnologického institutu a koordinátor EU-SAGE

Metodu už v zemědělství běžně používají v Japonsku, USA a Austrálii, ale i v Indii, Číně nebo Jižní Americe. Po brexitu na jejím povolení pracuje také Velká Británie. V Evropské unii je ale zatím zakázaná. Spadá totiž do škatulky GMO a vztahují se na ni pravidla stará asi dvacet let.

Povolí EU genové editace?

Vědci a vědkyně vedou s politiky v zemích EU diskuzi o možném povolení nových metod šlechtění. Snaží se předkládat výsledky svých výzkumů, které jednoznačně hovoří ve prospěch genových editací. Prostor k setkání mezi zástupci světa vědy, politiky a evropských institucí byl tento týden právě na dvoudenní konferenci *Genové editace pro bezpečné potraviny a kvalitnější zemědělské plodiny*, kterou pořádá Akademie věd ČR v rámci českého předsednictví Radě EU.

Hlavním řečníkem konference byl Dirk Inzé, dále vystoupí členové a členky Evropského parlamentu (například italský europoslanec Herbert Dorfmann) a Evropské komise (Irene Sacristián Sánchez), zástupci a zástupkyně ministerstev a zahraničních univerzit. Z českých vědců a vědkyň promluví například předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová, Jaroslav Doležel a Aleš Pečinka z Ústavu

experimentální botaniky AV ČR a další.

Záznam z konference, která se konala v angličtině, je možné sledovat na YouTube kanálu Akademie věd ČR:

První den konference (13. října)

Druhý den konference (14. října)

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Konference-Genove-editace-plodin-zajisti-bezpecne-potraviny-pro-budoucnost>